

Tjänsteutlåtande

Datum:
13 april 2010

Diariernr:
SBR 03-49/2010

Handläggare:
Jesper Ackinger
jesper.ackinger@sbr.stockholm.se

Telefon:
08-508 280 31

Till
Styrelsen för Stockholm Business
Region

Strategi för Söderort

Förslag till beslut

Styrelsen för Stockholm Business Region föreslås besluta

Att anta denna strategi för näringslivsutveckling i Söderort

Olle Zetterberg

Anna Gissler

Ärendet

Kommunfullmäktige fastställde i april 2010 ärendet Program för utvecklingen i Söderort och Vision för Söderort 2030. Tidigare har Stockholm Business Region i budget för 2009 uppdraget att prioritera insatser för att öka antalet arbetsplatser i ytterstaden samt i budget för 2010 uppdraget att ta fram en strategi för företagsetableringar i Söderort.

Bakgrund

Det nya programmet som kommunfullmäktige beslutade i april 2010 kommer att ersätta tidigare Söderortsvision, antagen av kommunfullmäktige 2002 respektive 2004. Det nya programmet utgår från den gällande visionen men också utifrån Vision 2030- Ett Stockholm i Världsklass och Översiktsplan 2010.

I söderort bor nära 300 000 människor. Det innebär att Söderort kan jämföra sig med många svenska län i storlek. Dock är tillväxten betydligt större i Söderort än i många svenska län. Bebyggelsen är blandad. Här finns både småhus och flerfamiljshus med olika upplåtelseformer. Inom Söderort finns en väl fungerande kollektivtrafik. Tunnelbanan har byggts ut i flera omgångar. Många av de samhällen som skapats har lokaliserats till olika T-banestationer, men samhällena är inte sammanbyggda.

Arbetet med den nya vision Söderort kommer under 2009 och 2010 att bedrivas i ett särskilt projekt, vilket inte förändrar nämndernas och styrelsernas ordinarie ansvar för verksamheterna. Syftet med projektet är dels att ta fram ett långsiktigt program men också att starta och följa upp konkreta åtgärder vidtas utifrån tidigare program, dels utifrån vad som kommer fram i projektet och som förankras inom ramen för projektorganisationen. Remissomgången läggs upp så att det ska finnas förutsättningar för kommunfullmäktige att i budget för 2010 ge verkställighetsuppdrag till nämnder och styrelser.

Kommunfullmäktiges ärende finns att läsa i sin helhet på <http://insyn.stockholm.se/insynTransFrame.aspx?id=4&nodeid=394027>

Vad har hänt inom området Näringsliv och arbetsmarknad sedan 2002?

Ambitionen i Söderortsvisionen var att få till stånd ett starkare näringsliv med på sikt 20 000 arbetsplatser. Det målet har inte uppnåtts. Ökningen av antalet arbetsplatser är relativt lågt, ca 1 000, vilket inneburit att antalet arbetsplatser i södra ytterstaden relaterat till antalet invånare i arbetsför ålder sjunkit. Enligt en USK-rapport som bifogats till förslaget har dagbefolkningen ökat med ca 6,6 procent eller ca 7 000 personer. Jobbtorg har etablerats i Farsta och Vårberg.

Förslaget ger en bild av de utmaningar som finns för Söderort och vad gäller näringslivet så finns det direkt en utmaning som förslaget ger vid handen och det är att tillgången på arbetsplatser är alltför liten. Det finns ett starkt behov av att främja en positiv näringslivsutveckling. Ett dilemma är att flera utrymmeskrävande arbetsplatser skulle lämpa sig för attraktiva bostadsområden och behovet av nya bostadsområden är också mycket stort. En avvägning måste göras. Olika typer av arbetsplatser måste ha sin plats i en storstad. Detta för att tillgodose servicebehovet och en god variation av olika arbetsplatser.

I ärendet pekas ett antal viktiga frågor ut som är särskilt viktiga att starta med. En av frågorna är samverkan med företagsområden och företagarnas organisationer i syfte att få en bättre företagsutveckling på Söderort. Önskemål och erfarenheter ifrån företagarna i södra ytterstaden måste tas tillvara för att ge de bästa förutsättningarna för en god företagsutveckling. Stockholm Business Region pekas ut med ett särskilt ansvar.

Internationella investeringar

Området i och runt Söderort är idag ett av Sveriges största detaljhandelsplatser. Söderort är även hem till mässor och inomhusarenor där några av Sveriges största utställningar, konserter och sportevenemang går av stapeln. Stora mängder av konsumenter och besökare gör Söderort till en attraktiv plats för utländska företagsetableringar inom detaljhandel och turism (hotell, spa etc). Söderort kan också vara intressant för företag inom logistiksektorn.

Vad gäller mer kunskapsdrivna utländska investeringar kan närheten till life science klustret i Flemingsberg innebära en möjlighet för etableringar även i Söderort. För att kunna erbjuda fler kunskapsdrivna investeringsmöjligheter i Söderort bör en kartläggning av regionens kunskapsintensiva företag genomföras. Forskning & utveckling med hjälp av design skulle kanske kunna vara en anledning till att ett utländsk företag väljer att förlägga sin verksamhet i Söderort.

Vad pågår idag?

Stockholm Business Region deltar, eller har anordnat, idag i ett antal aktiviteter inom ramen för Söderortsvisionen.

Samordningsgruppen Stockholm- Huddinge

Gruppens syfte är att samordna utvecklingen i de bägge kommunerna.

Interrimsstyrelsen Kungens Kurva- Skärholmen

Gruppens syfte är att samordna utvecklingen i handelsområdet och det närliggande Skärholmen genom ett gemensamt bolag mellan Stockholm och Huddinge.

Samordningsgruppen Kungens Kurva- Skärholmen

Gruppen tjänar som en arbetsgrupp under interimsstyrelsen för Kungens Kurva- Skärholmen.

Globen- Norvik

Gruppen ska skapa en gemensam bild över utvecklingsstråket längs riksväg 73. Samtliga kommuner längs sträckningen är representerade.

LÄSK (Lindalen-Älta- Skrubba)

Gruppen syftar till att samordna utvecklingen i Lindalen-Älta-Skrubba där tre kommuner har gemensamma intressen.

Farsta Large

Gruppen syftar till att utveckla Farsta i den nyligen antagna översiktsplanens riktning och se över utvecklingen med strategiska samband i Söderort med Farsta som nod.

Företagsgrupper

Stockholm Business Region sitter adjungerade i företagsgrupperna i Farsta/Larsboda, Slakthusområdet, Hammarby Sjöstad, Liljeholmen och Skarpnäck. Bolaget har nära samarbete med Årsta Partihallar och med företagsnätverk i söderort.

Projekt

Stockholm Business Region har för närvarande två projekt med tydlig koppling till Söderortsvisionen.

Telefonplan

Stockholm Business Region fick i samband med beslut om Stockholms stads budget 2009 i uppdrag att arbeta med stadens utvecklingsområden, av vilket Telefonplan är ett. Arbetet kser i samarbete med Kulturförvaltningen och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning. I mars månad 2009 beslutade ovan nämnda nämnder och styrelser att inrätta en styrgrupp för arbetet med Telefonplan. Styrgruppens ansvar är att samla och stötta de goda krafterna för en organisk utveckling kring Telefonplan genom att hitta synergieffekter i parternas engagemang i området. För närvarande pågår arbete med att finansiera en projektledningstjänst för att skapa en långsiktig stabilitet i utvecklingen.

Upprustningsprojekt

Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret, Stockholm Business Region och Trafikkontoret bedrev under ett antal år ett arbete med att ta fram riktlinjer för utvecklingen av stadens företagsområden. Riktlinjerna ska ligga till grund för stadens planering i och i anslutning till företagsområdena och för stadens rådgivning i etableringsfrågor till företag. I arbetet med riktlinjerna kom frågan om

företagsområdenas fysiska skick upp. I ett flertal företagsområden anses de yttre miljöerna behöva ses över. Trafikkontoret och Stockholm Business Region fick i uppdrag att göra en översyn av företagsområdena och initiera ett långsiktigt arbete i syfte att rusta upp företagsområdena som nu har påbörjats.

För två år sedan påbörjades ett upprustningsarbete i Årsta Partihallar där företagen upplevde stora problem med nedskräpning och otydliga roller mellan olika aktörer. En första åtgärd var att hägna ett område som var extra utsatt för dumpning av skräp. Arbetet har sedan fortskridit tillsammans med trafikkontoret för att öka frekvensen på gatustädningen, installation av övervakningskameror och snabbare rapportering av kvarlämnade bilar.

Ett upprustningsprojekt pågår just nu i Farsta, där fastighetsägare, företag och staden tillsammans diskuterar och tar fram förslag på åtgärder.

Workshop för Söderort

Under en halvdag i mars 2010 träffades ett antal intressenter för att tillsammans ta fram en åtgärdslista inriktad på både kort och lång sikt, där de långsiktiga åtgärderna mer är av strategiskt slag. Dessa åtgärder redovisas i sin helhet i *bilaga 1*.

Tidigare åtgärder

Stockholm Business Region har utöver de ovan nämnda insatserna träffat företag i Huddinge genom samarbetsorganisationen Arena Huddinge samt genomfört ett frukostmöte under september månad 2009 på Stockholmsmässan.

Handlingsplan beslutad av den politiska styrgruppen

Söderortsvisionen styrs av en politisk styrgrupp som utifrån ärendet som kommunfullmäktige antog i april 2010, har arbetat fram en handlingsplan. I handlingsplanen finns en rad uppdrag till Stockholm Business Region, bland annat att öka antalet arbetsplatser i Söderort till minst 90 procent av de boende. Bolaget ska även se över möjligheterna att tillskapa nya kluster samt arbeta med centrumutveckling och öka antalet besökare till Söderort. De uppdrag som berör Stockholm Business Region finns att läsa i *bilaga 2*.

Balansen mellan antal boenden och antal arbetsplatser i Söderort är ojämn. Det finns idag långt fler boenden än arbetsplatser vilket leder till ökad trängsel i kollektivtrafiken och på genomfartslederna i Stockholm. Därför är det av flera skäl angeläget att öka antalet arbetsplatser i Söderort. Bolaget menar att en ökning av antalet bostäder kommer på sikt att medföra en ökning av antalet arbetsplatser inom service- och handelsnäringarna då platser med handel och service naturligt placerar sig i närheten av en större kundkrets. En ökad bostadsproduktion medför även i sig fler arbetstillfällen. Således ska målet om fler arbetsplatser inte nödvändigtvis ställas mot målet om ökad bostadsproduktion. Staden måste dock vara varsam om den mark som har avdelats för näringslivsändamål.

Stockholm Business Regions synpunkter

Stockholm Business Region avser att fortsätta arbetet med att utveckla Söderort som en attraktiv del av Stockholmsregionen ur ett näringslivsperspektiv.

Näringslivet i Söderort kan delas upp i ett antal ringar som förändras beroende på närheten till innerstadens mer tätbefolkade område. I den första ringen finns företagsområdena som Liljeholmen, Slakthusområdet, Globen och Hammarby. Där har det skett en naturlig kontorisering och bostadsbyggnation av tidigare tyngre verksamhetsområden. Liljeholmen tillhör ett av Stockholms historiskt sett intressanta företagsområden med föregångare som Liljeholmens Stearinljus och det som senare blev Atlas Copco.

I den andra ringen finns företagsområdena som Telefonplan, Västberga, Årsta Partihallar, Årstaberg och Årsta Park. Där är det viktigt att värna om möjligheten till innerstadsnära lägen för transporter och service, men också billigare lokaler för exempelvis nystartade företag.

I den tredje ringen finns företagsområdena som Sättra, Skärholmen, Högdalen, Farsta och Skarpnäck. Dessa områden är en naturlig hemvist för lättare tillverkning och lagerverksamhet, men också för verksamheter som måste finnas, men som ingen vill ha i närheten av sina bostäder. I Högdalen finns exempelvis ett stort tekniskt försörjningsområde med kraftvärmeverket i centrum.

Gemensamt för dessa företagsområden är att det är viktigt med utvecklingen av infrastruktur som Spårväg Syd, bussförbindelser, Förbifart Stockholm, men också inriktning mot vissa branscher som

redan idag finns representerade i området såsom mat, kultur/evenemang, design, fackhandel och service. En prioriterad insats är upprustningen av stadens företagsområden där bolaget tillsammans med övriga inblandade förvaltningar i Stockholms stad bör intensifiera arbetet för att tillskapa snyggare företagsområden. För att göra detta krävs ofta nyskapande av lokaler och fastigheter för att på så sätt få loss medel till upprustningen. Det är angeläget att övriga förvaltningar i Stockholms stad inser vikten av att samarbeta kring detta. Stockholm Business Region vill verka för ett effektivare utnyttjande av marken i stadens företagsområden i syfte att tillskapa fler arbetstillfällen. Bolaget anser att det är viktigt att öka den planlagda marken i attraktiva områden för att lättare tillgodose företagens behov.

Vid planeringen av nya bostadsområden vill Stockholm Business Region påminna om att ta hänsyn till befintliga företag och inte lägga bostäder på så sätt att näringslivets förutsättningar allvarligt försämras. Däremot är bolaget ytterst positiv till fler bostäder i Stockholm då byggföretag skapar arbetstillfällen inte bara vid själva bygget, utan även hos underleverantörer.

Nya stadsutvecklingsområden ska också planeras med lokaler i bottenvåningarna för att ge plats åt service och arbetsplatser integrerat med bostäder.

En bransch på stark frammarsch är handeln. Befolkningsökningen i Stockholm ger också ett ökat underlag för fler centrumanläggningar med handel och service vilket skapar fler arbetstillfällen.

Arbetet med att stärka näringslivet i Söderort ska ske i samarbete med stadens företagsgrupper.

Åtgärdslistan från workshop kring Söderort

Strategiska åtgärder:

- 1. Marknadsanalys – var finns bästa förutsättningarna och vilka branscher?*

En sådan marknadsanalys kan vara till nytta för bolagets arbete med att identifiera och bearbeta potentiella internationella företag att flytta till Söderort.

2. *Definiera fokusområden (geografiskt) – skapa lokala samverkansgrupper.*

Bolaget avser att bygga vidare på företagsgrupperna och arbetet som är inlett vid Telefonplan.

3. *Ta fram program för utvecklingen av utvalda företagsområden*

Bolaget avser att fortsätta arbetet med upprustningsprojekten.

4. *Överväg företagsetableringar västra Årstafältet*

Punkten är mycket viktig för att säkerställa så att verksamhetsområdet Årsta Partihallar även fortsättningsvis kan fungera som stadens partihallsområde. Bolaget har i remissyttrande till stadsbyggnadskontoret påtalat att bevarandet av nuvarande företagsområden ska prioriteras och befintlig industrimark bör i möjligaste mån inte omvandlas till bostäder, särskilt då målet är att tillskapa 50 000 nya arbetsplatser.

Långsiktigt är det viktigt att öka antalet arbetsplatser i Söderort. Tillskapandet av nya bostäder kommer på sikt att leda till nya arbetsplatser inom handel och service.

5. *Definiera åtgärder för att påverka attityder till Söderort*

Bolaget menar att detta inte är en primär uppgift, utan att det är en naturlig följd av arbetet med bättre infrastruktur och upprustade företagsområden.

6. *Stärk varumärken inom Söderort genom samarbete med andra intressanta varumärken (befintliga i området + rekrytering av fler)*

Åtgärden är intressant och kommer att beaktas närmare. Det handlar om att göra Söderort till en attraktiv etableringsplats för utländska företag.

7. *Skapa ambassadörer från näringsliv, kultur, idrott, Stockholms stad m fl*

Bolaget menar att detta är en uppgift som kräver central samordning och ledning.

8. *Insatser för fler kvalificerade utbildningar i Söderort*

Bolaget menar att detta är en uppgift som kräver central samordning och ledning.

Konkreta aktiviteter:

1. *Bättre samverkan – diskussionsforum – fastighetsägare i definierade områden, t ex Larsboda*

Detta sker idag genom samverkan i företagsgrupperna.

2. *Definiera erbjudanden för delområden/"produktplacering"*

Åtgärden hör samman med punkt 6 ovan vilket kan stärka erbjudandet till företag.

3. *Ge stadens bolag i uppdrag att inventera lokaler*

Bolaget ser vissa svårigheter med att ge uppdrag till övriga bolag och förvaltningar i Stockholms stad. Stockholm Business Region Development har uppmanat stadens bostadsbolag att använda bolagets lokalförmedling för att visa lediga lokaler i beståndet.

4. *Samordnad mer offensiv marknadsföring av delområden gentemot företag*

Se punkten ovan.

5. *Skapa praktikplatser från gymnasier*

Bolaget är tveksam till om det ryms inom uppdraget.

6. *Fler kultursatsningar i t ex Skärholmen*

Frågan bör föras vidare till Kulturförvaltningen.

7. *Tydliggör åtgärder för ökad trygghet + välfärdstjänster i världsklass*

Bolaget menar att den här frågan hör hemma på central nivå i staden.

8. *Marknadsföring av väl fungerande utbildningar/skolor*

Frågan bör hanteras av skolornas huvudmän, men marknadsföring kan ske i samarbete med Stockholm Business Region. .

9. *Årligt evenemang om Söderorts utveckling*

Bolaget har genomfört ett frukostmöte och det kan bli fråga om fler uppföljningsmöten framöver.

Slutsats

Stockholm Business Region avser att fortsätta arbetet med att utveckla Söderort som en attraktiv del av Stockholmsregionen ur ett näringslivsperspektiv i enlighet med detta ärende.

SLUT

Bilaga 1 Åtgärdslista i arbetet med utveckling av Söderort

Bilaga 2 Handlingsplan för arbetet med program/vision Söderort 2030

Bilaga 1

Åtgärdslista i arbetet med utvecklingen av Söderort

Utvecklingsarbetet av Söderort ska präglas av *samverkan, fokusering och engagemang*. Följande åtgärder har beslutats vid en, av Stockholm Business Region Development arrangerad, workshop den 26 mars 2010.

Strategiska åtgärder:

9. Marknadsanalys – var finns bästa förutsättningarna och vilka branscher?
10. Definiera fokusområden (geografiskt) – skapa lokala samverkansgrupper
11. Ta fram program för utvecklingen av utvalda företagsområden
12. Överväg företagsetableringar västra Årstafältet
13. Definiera åtgärder för att påverka attityder till Söderort
14. Stärk varumärken inom Söderort genom samarbete med andra intressanta varumärken (befintliga i området + rekrytering av fler)
15. Skapa ambassadörer från näringsliv, kultur, idrott, Stockholms stad m fl
16. Insatser för fler kvalificerade utbildningar i Söderort

Konkreta aktiviteter:

10. Bättre samverkan – diskussionsforum – fastighetsägare i definierade områden, t ex Larsboda
11. Definiera erbjudanden för delområden/”produktplacering”
12. Ge stadens bolag i uppdrag att inventera lokaler
13. Samordnad mer offensiv marknadsföring av delområden gentemot företag

14. Skapa praktikplatser från gymnasier
15. Fler kultursatsningar i t ex Skärholmen
16. Tydliggör åtgärder för ökad trygghet + välfärdstjänster i världsklass
17. Marknadsföring av väl fungerande utbildningar/skolor
18. Årligt evenemang om Söderorts utveckling

Bilaga 2

Excellfil.